

VELUX®

HEAD DOWNERS 2021 JELENTÉS

A földet nézik, de az ég után vágyakoznak

Életminőségünket számos tényező határozza meg, amelyek közül az egyik a természettel való kapcsolatunk, és az, hogy mennyi időt töltünk a természetben. Ez nagymértékben függ a mindennapi döntéseinktől, és attól, hogy tudatában vagyunk-e annak, hogy a természet milyen fontos szerepet játszik általános jólétünkben. Mi történik azonban, ha a természet közelsége iránti, viszonylag erős igény és a természet egészségünkre és jólétünkre gyakorolt hatásának ismerete nincs összhangban azzal, amit a társadalomban nap mint nap megfigyelhetünk? Állandó időhiány, új technológiákkal való túlterheltség, rossz hétköznapi szokások, mindennapi problémák, és túl sok információ – mindezek túlzottan lekötik és felemészítik korlátozott figyelmünket. Ennek eredményeként nem vesszük észre a körülöttünk lévő világot. Már nem élvezzük az élet apró dolgait, nem teszünk napi sétákat, nem nézünk fel az égre, a fákra, sőt, nem nézünk másokra sem. Az algoritmusok és képernyők világában élni nem jelenti azt, hogy és a földet nézve kellene leélnünk az életünket.

A VELUX HEAD DOWNERS 2021 jelentés rávilágít az ellentmondásokra a természettel való kapcsolat fontosságának ismerete és a saját szokásaink között, amelyek megfosztanak minket attól az időtől, amelyet a szabadban kellene töltünk.

Szeretnénk, ha a kutatás eredményeinek fényében felülbírálnánk a mindennapi döntéseinket, hogy mi és gyermekeink a lehető legteljesebben megtapasztalhassuk a körülöttünk levő, valódi világot, a természetet, hiszen döntésünk komoly hatással van a jövőbeli egészségünkre és jólétünkre. A legfiatalabb generációkat fel kell világosítanunk a természeti kulcsfontosságú szerepéről – ez biztosíthatja, hogy idősebb korukban is törődni a természettel, saját egészségük érdekében használják fel erőforrásait, és jobban kezeljék majd a stresszt, az információ áradatot, valamint a globális technológiai fejlődés által okozott egyéb problémákat.

A napfény javítja kognitív képességeinket és pozitív hatással van közérzetünkre, míg az élő, zöld növényzet, az égbolt vagy akár a felhők látványa segít csökkenteni a fáradtságérzetet. Minden nap tudatosan kell törekednünk arra, hogy a lehető legtöbbet hozzuk ki abból, ami az „orunk előtt” van – a természetből és a szabadban töltött időből –, és élvezzük a természetben töltött idő közérzetünkre és mentális jólétünkre gyakorolt pozitív hatását. Itt az ideje, hogy felnézzünk, és más szempöngből lássuk a világot!

A tanulmányról

A VELUX megbízásából a Kantar által, CAWI-módszerrel végzett összehasonlító felmérésre 2021. szeptember 3-6. között, 18-65 év közötti válaszadók körében került sor, nyolc európai ország lakosságát modellező, reprezentatív demográfiai csoportok felhasználásával. A résztvevő országok: Horvátország, Csehország, Magyarország, Lengyelország, Románia, Szerbia, Szlovákia és Szlovénia; N = 2408 válaszadóból álló mintán.

Akik lehajtott fejjel élik életüket. A földet nézik, de az ég után vágyakoznak.

Főbb következtetések

95%

A legtöbb válaszadó **(95%)** nagyra értékeli a természetet, és úgy véli, hogy gondoskodnunk kell róla. A válasz nem különbözik szignifikánsan életkor vagy lakóhely alapján.

A legtöbb válaszadó arról számolt be, hogy hiányzik életéből a természettel való kapcsolat, és a természet utáni vágyakozás a nagyvárosi területeken élők körében volt erősebb. Ebben a csoportban volt a legmagasabb azoknak az aránya is, akik a legkevesebb időt töltötték a szabadban napközben, valamint magasabb volt azok aránya, akik azt állították, hogy túl sok időt töltenek a telefon vagy a számítógép képernyője előtt. A külvárosokban és vidéken élők lényegesen több időt töltenek a szabadban – mind hétvégén, mind hétköznapokon. Közülük szignifikánsan kevesebben gondolják úgy, hogy túl sok időt töltenek a képernyő előtt.

A legtöbb válaszadó egyetért azzal, hogy a természettel való kapcsolat és a szabadban töltött idő segít a pihenésben, és jótékonyan hat az egészségükre és a jólétükre.

A válaszadók meg vannak győződve arról **(94%)**, hogy a gyermekek és a serdülők kevesebb időt töltenek a szabadban, mint az idősebb generációk. Érdekes, hogy az idősebbeknek és a fiatalabbaknak (35 év alattiak) egyaránt ez a véleményünk. A 18 év alatti gyermekek szüleinek túlnyomó többsége **(93%)** úgy véli, hogy az ő gyermekkoruk természetközeli volt, mint a gyermeküké. A 15-18 éves gyermekek szülei még nagyobb arányban **(97%)** adtak erre a kérdésre igenlő választ. Csak minden ötödik válaszadó nem ért egyet azzal, hogy a mai gyermekek és serdülők számára a szabadidő eltöltésének számos vonzóbb módja van, mint a szabadban való tartózkodás.

3/4

A válaszadók több mint fele rendszeresen, napi szinten és tudatosan időt szakít arra, hogy felnézzen az égre, megfigyelje az időjárást, a madarakat, a felhőket és a napot. Ugyanakkor a válaszadók közel háromnegyede legfeljebb 10 madárfajt tud felismerni. Minden harmadik válaszadó legfeljebb 5 fajtát tud felismerni. Minden válaszadónak problémát okoz a felhőtípusok és csillagképek felismerése.

97%

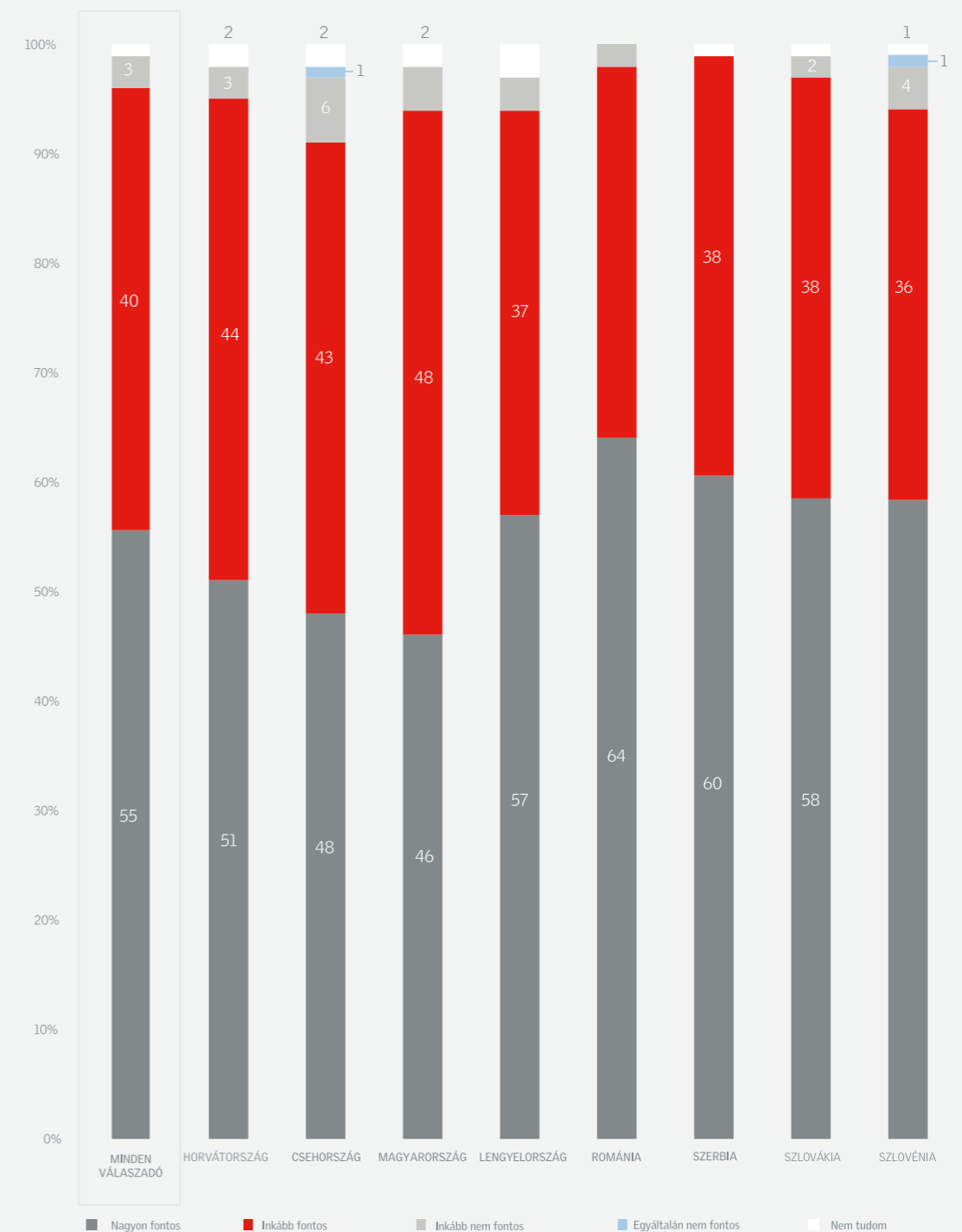
A válaszadók túlnyomó többsége **(97%)** egyetért azzal, hogy fontos megtanítani a gyerekeket a természet tiszteletére, de valamivel kevesebben **(94%)** gondolják úgy, hogy a gyerekek okostelefonok és számítógépek előtt töltött idejét mindenképpen kontrollálni kell. Ugyanakkor csak minden harmadik válaszadó véli úgy, hogy a fiatalabb generációk jobban törődnek a környezettel, mint a korábbi generációk. Az ezzel az állítással egyetértők aránya sokkal magasabb a 18-34 évesek, valamint a szülők körében.

Kapcsolat a természettel – egy fontos, de gyakran túlságosan elhanyagolt kapcsolat.

A természettel való kapcsolatot a legtöbb válaszadó minden országban létfontosságúnak tartja. A 0-18 éves korú gyermekek szülei hasonlóan vélekednek, mint azok, akiknek nincs gyermeke. A válaszadók 90 százaléka egyetért azzal, hogy a szabadban töltött idő nagyszerű módja a feltöltődésnek. Érdekes módon majdnem minden tizedik magyar válaszadó nem ért egyet azzal az állítással, hogy a természetben töltött idő elősegíti a kikapcsolódást. Az emberek arról is meg vannak győződve (**93%**), hogy a természet közelsége jótékony hatással van az egészségükre. Csehországban a szülők gyakrabban vannak ezen a véleményen, mint azok, akiknek nincs gyermeke.

Mennyire fontos az Ön életében a természet, a természettel való kapcsolattartás, a környezet gondozása?

A százalékok összege nem feltétlenül 100%, mivel az értékek kerekítésre kerültek.

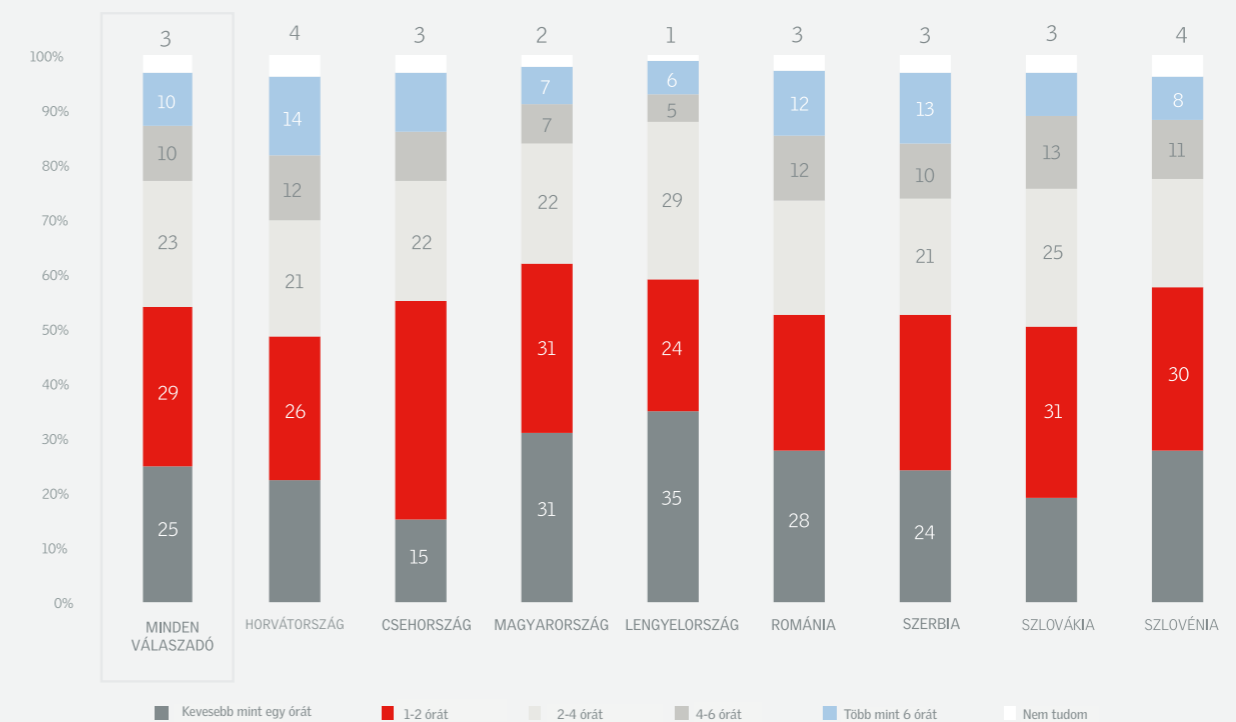
A társadalmi élet széttöredezése a természet iránti érzékenységünk elvesztésével kezdődik. Ha kizárjuk életünkéből a természetet, az emberekkel való kapcsolatainkat is elveszítjük.

Noha azt valljuk, hogy értékeljük a természetet, gyakran kevesebb, mint egy órát töltünk a szabadban naponta. Ezt minden negyedik válaszadó megerősítette. Életünk nagy része a négy fal között zajlik.

A lengyelek kifejezetten rosszul állnak ezen a téren: a válaszadók **35** százaléka naponta kevesebb, mint egy órát tölt a szabadban.

Mennyi időt tölt a szabadban egy átlagos napon (munkanapokon, vagy amikor van iskola)?

A százalékok összege nem feltétlenül 100%, mivel az értékek kerekítésre kerültek.

Elméletben tisztában vagyunk a szabadban, az erdőkben, a parkokban és a máshol eltöltött idő előnyeivel, de ez nem elég – a gyakorlatban a válaszadók többsége (minden országban) szinte sosem teszik ezt.

A helyzet a szülők körében gyakoribb volt, mint a többi válaszadó körében. Ez leginkább a szerbiai (83%), a magyarországi (82%) és a horvátországi (79%) válaszadók körében volt tapasztalható. Kivételt képez Szlovénia, ahol a legkevesebb válaszadó (49%) nyilatkozott úgy, hogy szeretne közelebb lenni és több időt tölteni a természetben.

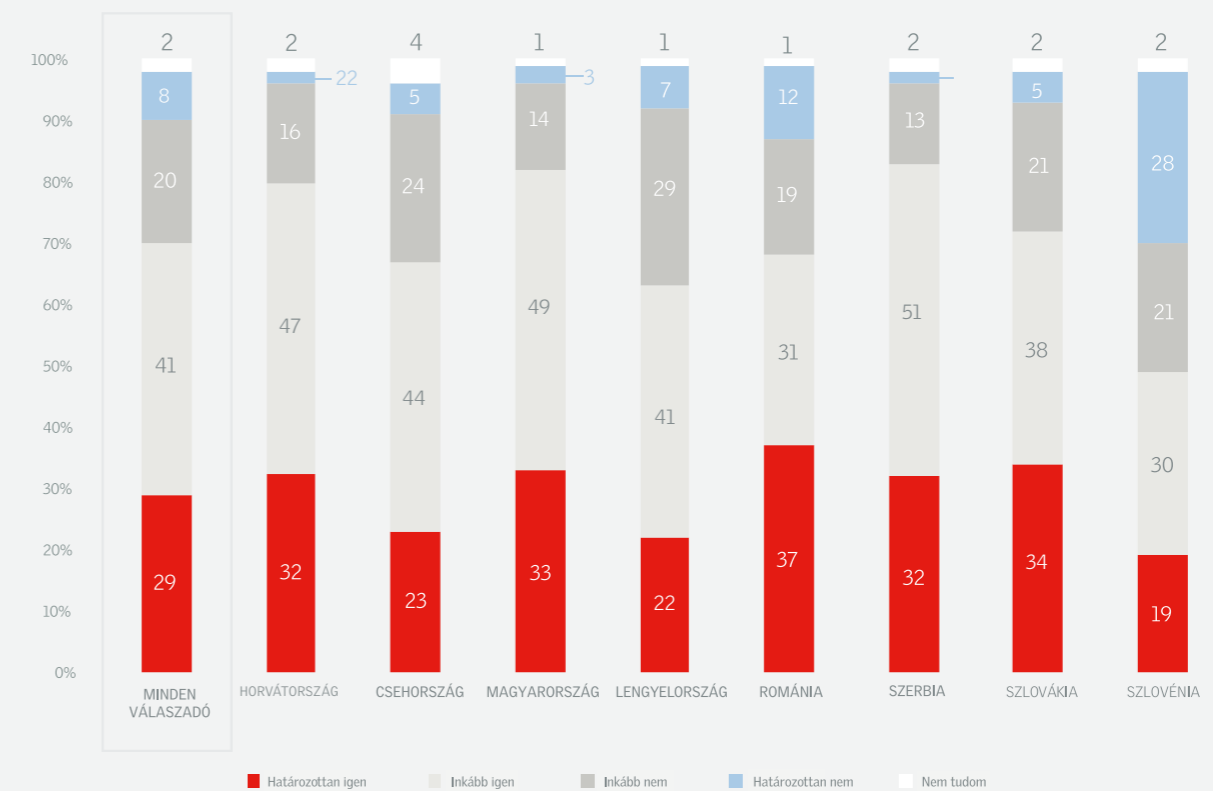
35%

A lengyelek 35 százaléka, a magyarok 31 százaléka, és a csehek 10 százaléka kevesebb, mint egy órát tölt a szabadban a hét folyamán. Ráadásul, minden harmadik cseh, magyar és lengyel válaszadó a szabadnapján is mindössze csak 2 órát tölt a

12%

Az életünket a négy fal között éljük, még azokon a napokon is, amikor nem dolgozunk. Bár hétvégén és ünnepnapokon hosszabb időt töltünk a szabadban, a szerbek 6 százaléka és a magyarok 12 százaléka egyetlen órát sem tud arra szánni, hogy idejét a szabadban töltsse

Úgy gondolja, hogy **nincs napi kapcsolatban a természettel?**

A százalékok összege nem feltétlenül 100%, mivel az értékek kerekítésre kerültek.

A digitális képernyő hatalma

Az állandóan zárt térben töltött idő számos egészségügyi problémát okozhat. A modern kor okozta életmódbeli változások olyan jelentősek, hogy az orvostudományban már külön elnevezése is van annak a nyaki/háti gerinc degenerációnak, amelyet a képernyő előtt, lefelé nézve töltött, túl sok idő okoz, és amely modern civilizáciánk egyik legdinamikusabban terjedő betegsége: „Lehajtott fej szindróma” vagy egyszerűen „SMS nyak”.

Az „SMS nyak” oka vélhetően a rossz testtartás, amely abból adódik, hogy folyamatosan lefelé billentjük a fejünket, miközben a telefon és más készülékek, például laptopok és táblagépek képernyőjét nézzük. Ez megváltoztatja gerincünk természetes görbületét, ami hosszú távú károsodáshoz és izomfájdalomhoz vezethet a hátunkban, a nyakunkban, a vállunkban, sőt a derekunkban is. A „lehajtott¹ fej szindróma” mindenkit érint, a felnőttektől a tinédzsereken át a kisgyermekekig.

¹ <https://www.primapictures.com/blogs/text-neck-anatomy-modern-spine-condition/>; <https://aip.scitation.org/doi/abs/10.1063/5.0036429>

5,000h

Kutatások kimutatták, hogy vannak olyan emberek, akik évente közel 5000 órát töltenek a képernyők előtt: telefonok, laptopok, tévék, játékeszközök és e-könyv olvasók kijelzőire meredve. Ez azt jelenti, hogy egy átlagos felnőtt életéből 34 évet tölt képernyőt nézve.

TEXT
NECK

Az „SMS nyak” kifejezést először dr. Kenneth Hansraj amerikai neurológus használta.

Tudatában vagyunk-e annak, hogy ez történik velünk is? A válaszok azt mutatják, hogy igen, tisztában vagyunk a saját rossz testtartásunkkal, de sajnos nem sokat teszünk ellene. A válaszadók 70 százaléka egyetért azzal, hogy túl sok időt tölt a telefon, a számítógép vagy a tévé képernyője előtt. Ez az arány magasabb a fiatalok (75% a 18-34 éves válaszadók körében), valamint a nagyvárosi területeken élők körében (78%). Saját bevallásuk szerint a románok (80%), a horvátok (73%), a lengyelek (73%) és a szerbek (74%) töltik a legtöbb időt a képernyők előtt. A legkevesebb képernyő előtt töltött időről a csehek (62%) és a szlovákok (60%) számoltak be.

² <https://www.independent.co.uk/life-style/fashion/news/screen-time-average-lifetime-years-phone-laptop-tv-a9508751.html>

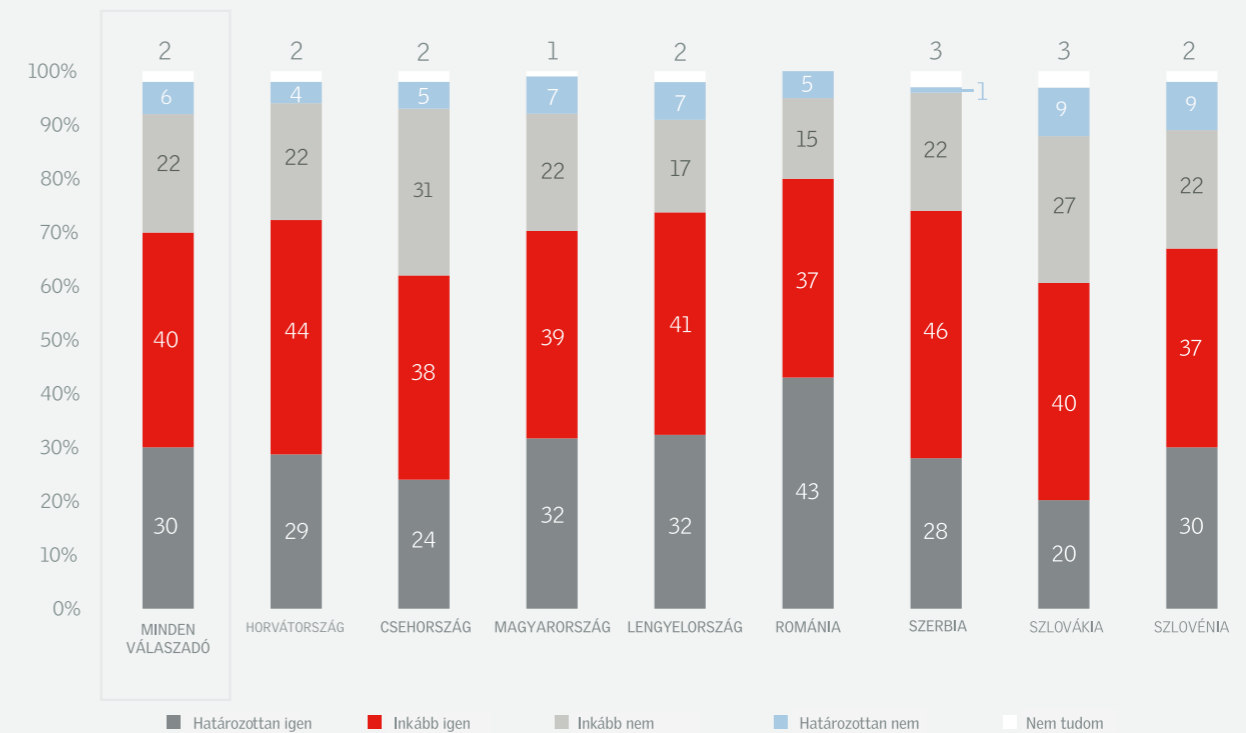
De nem csak rossz irányba nézünk, hanem rossz megvilágításban is tesszük ezt – alig jutunk természetes fényhez. Még a legjobb mesterséges megvilágítás sem helyettesítheti a természetes fényt. Tudományos kutatások kimutatták, hogy összefüggés van a természetes fény hiánya és számos fizikai és mentális probléma között. Szakértők becslése szerint a világ népességének 15 százaléka szenved a szezonális vagy téli³ depresszió (SAD) tüneteitől, és az arány a földrajzi szélesség növekedésével párhuzamosan nő. Ismert⁴ azonban, hogy a fényterápiával és 1000 lux feletti természetes fényexpozícióval ez kezelhető. A mi régióinkban, a természetes fénynek való kitettséget az orvosoknak gyógymódként kellene előírniuk bizonyos életmódbeli betegségek leküzdésére.

A képernyőidő korlátozása a megfelelő válasz?

A válaszadók 94 százaléka úgy véli, hogy korlátozniuk kellene a gyermekük képernyő előtt töltött idejét. Nagyjából közös véleményen vannak a szülők és azok, akiknek nincs gyermeke, illetve a különböző országok lakói – bár a lengyelek és a románok értettek egyet leginkább az állítással (71%, illetve 72% adott „határozottan igen” választ), és a csehek értettek vele egyet a legkevésbé. Nem meglepő módon, azok körében, akik nem tartották fontosnak a természettel való kapcsolatot, alacsonyabb volt azok aránya, akik kontrollálni szeretnék a gyermekek képernyő előtt töltött idejét (80%).

Túl sok időt töltök a számítógép, a telefon vagy a tévé képernyője előtt.*

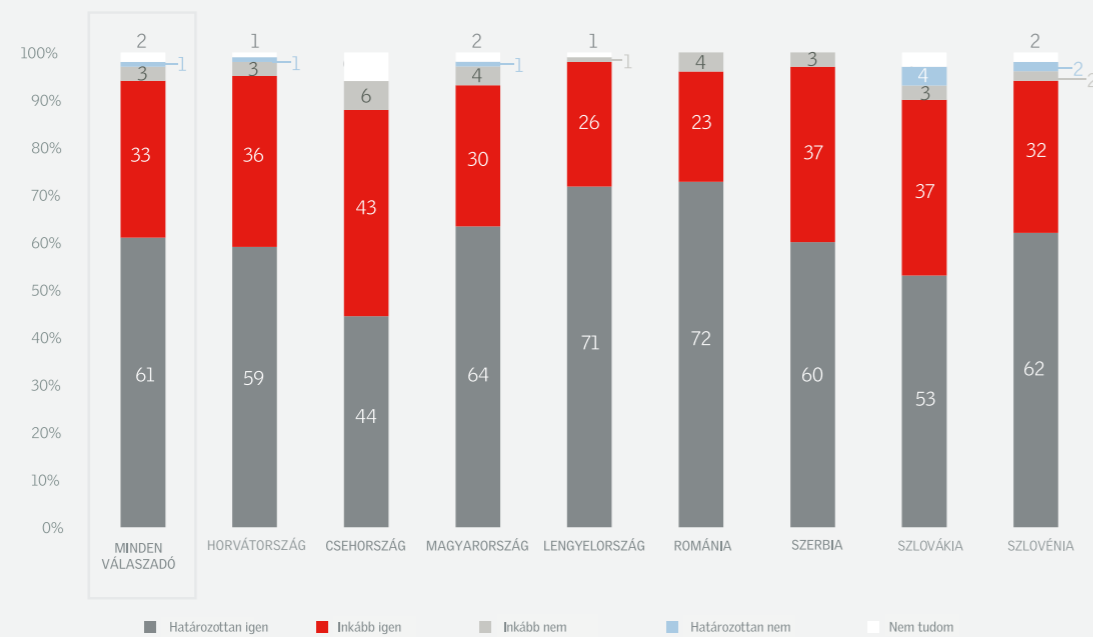

*Milyen mértékben ért egyet vagy nem ért egyet a következő állítással?
Túl sok időt töltök a számítógép, a telefon vagy a TV előtt
A százalékok összege nem feltétlenül 100%, mivel az értékek kerekítésre kerültek.

³ <https://www.velux.com/indoorgeneration/daylight-is-a-necessity-not-a-luxury>
⁴ <https://greenbuildingencyclopaedia.uk/wp-content/uploads/2018/06/a-guide-to-designing-healthy-homes-20180305.pdf>

A gyermekek és fiatalok képernyő (például számítógép, mobiltelefon vagy televízió) előtt töltött idejét kontrollálni kell.*

*Milyen mértékben ért egyet vagy nem ért egyet a következő állítással? A gyermekek és fiatalok képernyő (például számítógép, mobiltelefon vagy televízió) előtt töltött idejét kontrollálni kell.

A százalékok összege nem feltétlenül 100%, mivel az értékek kerekítésre kerültek.

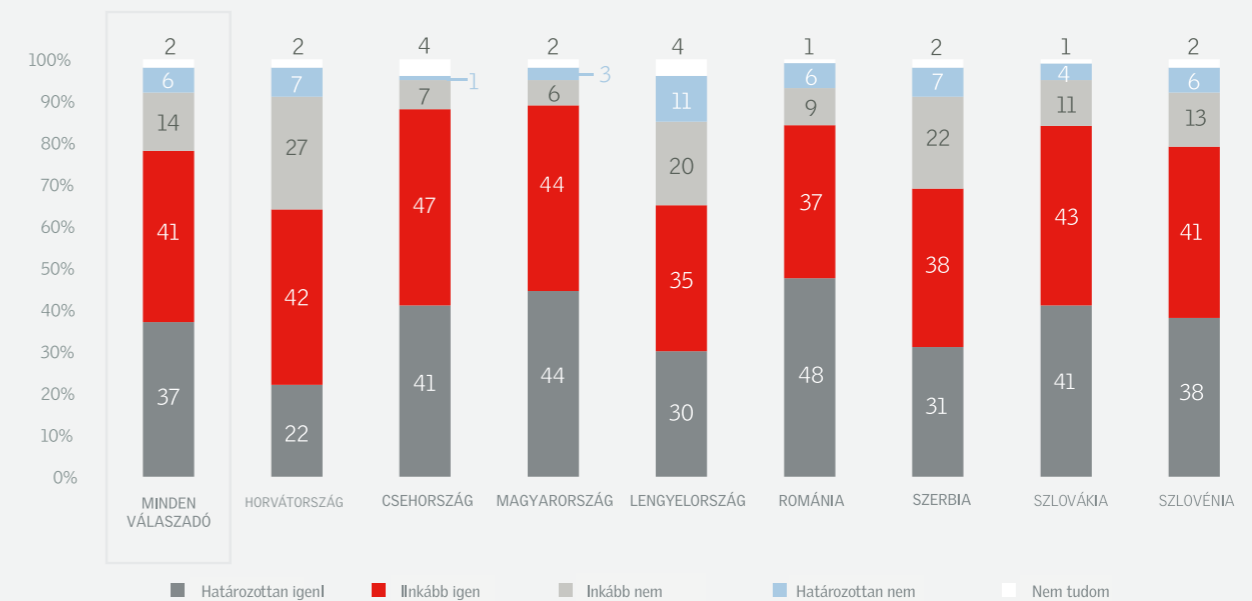
A virtuális udvar

Gyermekkor a digitális világban

Manapság úgy tűnik, hogy a gyerekek szívesebben játszanak a virtuális térben a barátaikkal, mint az udvaron. A gyermekek és serdülők széles körében megfigyelhető technológiai függőséget mindenki komoly problémának tekinti (a válaszadók több, mint 90 százaléka), és szinte minden válaszadó egyetért azzal, hogy a mai fiatalok kevesebb időt töltenek a szabadban, mint a korábbi generációk.

Nemzetiségtől függetlenül, a válaszadók több mint 90 százaléka egyetértett azzal, hogy a gyerekeket meg kell tanítani a környezet tiszteltére és megővésére. Ez azonban minden, csak nem egyszerű. Ma már sok más tevékenység sokkal vonzóbb a gyermekek és a serdülők számára, mint azok, amelyeket a szabadban lehet végezni. A legtöbb válaszadó így gondolja ezt, köztük a csehek és a magyarok 88 százaléka.

Manapság sok más tevékenység vonzóbb a gyerekek és a tizenévesek számára, mint a szabadban töltött idő.*

*Milyen mértékben ért egyet vagy nem ért egyet a következő állítással? Manapság sok tevékenység vonzóbb a gyerekek és a tizenévesek számára, mint a szabadban töltött idő.

A százalékok összege nem feltétlenül 100%, mivel az értékek kerekítésre kerültek.

Mit veszítenek a gyerekek?

Tízből kilenc válaszadó az összes vizsgált országban egyetért azzal, hogy a fiatalabb generációk kevesebb időt töltenek a szabadban, mint az idősebb generációk (94%).

A lengyelek 72 százaléka teljes mértékben egyetért ezzel az állítással. A megkérdezett szülők túlnyomó többsége (több mint 90 százaléka) úgy véli, hogy az ő gyermekkoruk természetközelebb volt, mint a gyermeküké. Az arány a csehországi szülők esetében alacsonyabb (60%).

Miről maradnak le a gyerekek?

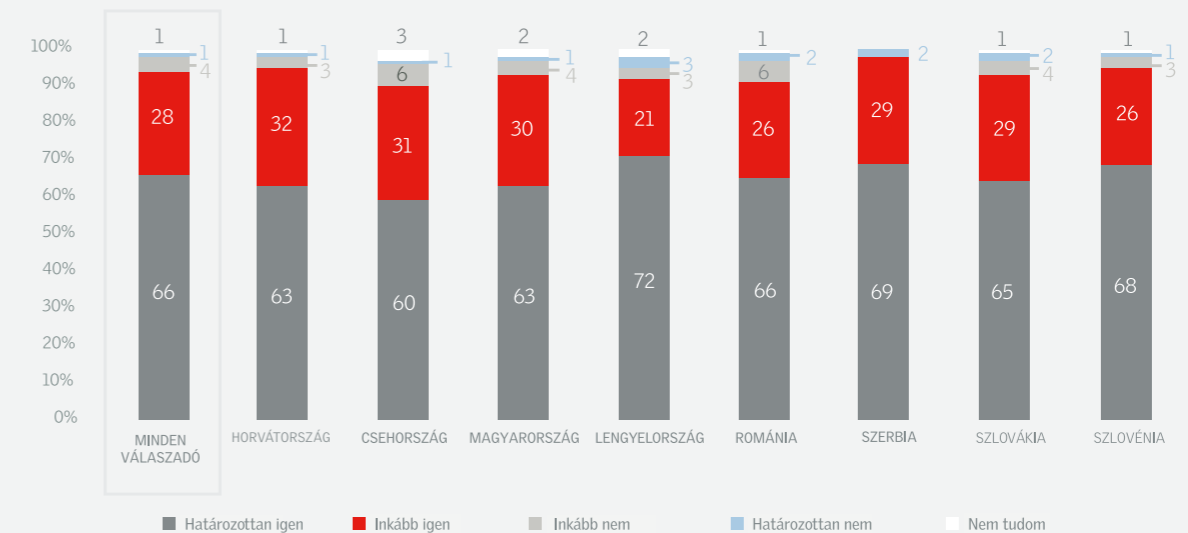
Számos tudományos kutatás segít megérteni, hogy pontosan mit veszítenek, és miről maradnak le a gyerekek, amikor elveszítik a kapcsolatot a természettel. A következtetések alapján Richard Louv, Az erdő utolsó gyermeke című könyv szerzője alkotta meg a „természethiány-szindróma” kifejezést.

A Louv által a „természethiányos” gyermekeknél megfigyelt fő tünetek között szerepel a D-vitamin hiány, a figyelem-fegyelem zavar és hiperaktivitás (ADHD), valamint a motiváció csökkenése.

Susanna Huh és Catherine Gordon 2008-ban készült, fontos tanulmánya egyértelmű kapcsolatot talált a szabadban töltött idő csökkenése és a D-vitamin hiányban szenvedő gyermekek gyorsan növekvő aránya között. Ez a vitamin, amelyet az emberi szervezet a napfény hatására termel, elengedhetetlen a csontok és a fogak egészséges fejlődéséhez, és segít megelőzni bizonyos betegségeket, köztük az 1-es típusú cukorbetegség kialakulását. Ahogy Louv írja: „A természetben töltött idő nem azonos a pihenésre szánt idővel; sokkal inkább létfontosságú befektetés ez gyermekeink (és egyébként saját magunk) egészségébe.”

A gyerekek és a serdülők kevesebb időt töltenek a szabadban, mint a korábbi generációk.*

*Milyen mértékben ért egyet vagy nem ért egyet a következő állítással? Úgy tűnik, hogy a gyerekek és a tizenévesek jobban törődnek a természettel és a környezettel, mint a korábbi generációk. A százalékok összege nem feltétlenül 100%, mivel az értékek kerekítésre kerültek.

5 https://www.researchgate.net/publication/5675275_Vitamin_D_Deficiency_in_Children_and_Adolescents_Epidemiology_Impact_and_Treatment
 6 <https://grist.org/article/schallit/>

Nézz fel, és új dolgokat fedezhetsz fel

A folyamatos képernyő nézés és a természettel való kapcsolatunk elvesztése hatással van arra a képességünkre is, hogy kapcsolatokat építsünk ki más emberekkel. De ha felnézünk és elszakadunk a digitális világtól, és kitekintünk a minket körülvevő világra, új dolgokat veszünk észre és több saját megfigyelést tehetünk. Nyitottabbá válunk – nemcsak a természet, de más emberek felé is.

90%

Ha elveszítjük a kapcsolatot a természettel, és időnk nagy részét a képernyők előtt töltjük, ez negatívan befolyásolja a kapcsolatteremtési és kapcsolat fenntartási képességünket. A válaszadók 90 százaléka úgy véli, hogy az emberek közötti kapcsolatok az évek során felszínesebbé váltak, és azzal is egyetértenek, hogy a civilizációs fejlődés elszakította az embert a természettől. A kapcsolatok építésének nehézségéről leggyakrabban a románok számoltak be (66%). A felmérésben részt vevő országok közül Csehország tűnt a legkevésbé érintettnek (44%). E tekintetben a csehek nagyon különböznek a szlovákoktól (57%).

43%

Már nem figyeljük, és nem vesszük észre, hogy mi történik odakint. A legtöbben még a fákat és a madarakat sem tudják megnevezni, amelyek az ablakuk előtt vannak. A felmérésben részt vevők fele nem emlékszik arra, mikor nézett fel utoljára az égre. Úgy tűnik, hogy az életünket úgy töltjük, hogy a szemünket a lábunkra szegezzük. Saját bevallásuk szerint, a csehek 51 százaléka az elmúlt héten nem szakított időt arra, hogy egyszerűen csak felnézzen az égre. Hasonló válaszokat adtak a lengyel és a szlovén válaszadók is (46%). Pedig az olyan egyszerű tevékenységek, mint a séta vagy az égbolt nézése közelebb visznek minket a természethez.

95%

A válaszadók 95 százaléka egyetért azzal, hogy az embereknek meg kell változtatniuk a viselkedésüket, és a természethez való hozzáállásukat, hogy megmentésük a világot az éghajlati katasztrófától. Meg kell változtatnunk magunkat és a szokásainkat, de meg kell változtatnunk azt is, ahogyan a fiatalabb generációkat neveljük. Az Európai Unió lakosainak 37 százaléka a fajok kipusztulását és a természetes ökoszisztémák pusztulását jelölte meg a legfontosabb környezeti kihívásként.

40%

Vajon észreveszik-e majd a gyerekeink, hogy a házuk előtti fáról eltűntek a csízek? Erős kétségeink vannak efelől. A világ 10 000 madárfajából a felnőtt válaszadók 40 százaléka csak 5 vagy annál kevesebb madárfajt ismer. Horvátország, Csehország és Szlovénia minden tízedik válaszadója csak 1-2 madárfajt ismer fel. A világ 60 000 fafajából a legtöbb válaszadó csak 6-10 félért tud felidézni. A horvátországi, magyarországi és romániai válaszadók közel 40 százaléka csak legfeljebb 5 különböző fafajtát ismer fel.

63%

A válaszadók többsége nem tud különbséget tenni a felhőtípusok között, bár az ismeretek szintje országonként eltérő. A románok és a magyarok ismerik a legjobban a felhőket, a szlovákok és a csehek a legkevésbé. A csehek majdnem 80 százaléka és a szlovákok 73 százaléka nem ismer semmilyen felhőtípust. Sokkal nehezebb számukra előre jelezni az időjárás esetleges változását, és felkészülni rá anélkül, hogy az időjárási alkalmazásokra és előrejelzésekre hagyatkoznának.

Hogyan tanítsuk meg a gyerekeket a természet tiszteletére?

Jelen tanulmány kimutatta, hogy a szülők szerint a gyerekek kevesebb időt töltenek a szabadban, mint a korábbi generációk. A szülők elismerik, hogy gyermekkoruk természetközpontúbb volt. Úgy tűnik, hogy a mai gyerekek és tizenévesek részt vesznek ugyan környezetvédelmi tevékenységekben, de a válaszadók nagyobb része (55%), különösen az idősebbek (61% az 50 év feletti válaszadók csoportjában) nem ért egyet azzal, hogy a gyerekek és a fiatalok jobban törődjenek a természettel, mint a korábbi generációk. A válaszadók túlnyomó többsége (97%) meg van győződve arról, hogy a gyerekeket meg kell tanítani a természet tiszteletére.

Figyelje meg a közeli fán fészkelő madarakat, lazítson néhány percig a felhőket figyelve, nyissa ki az ablakot, és vegyen mély lélegzetet, vagy sétáljon egyet a parkban.

Mindezek a lehetőségek karnyújtásnyira vannak Öntől. Néha már a legkisebb változásoknak is nagy hatása van. Változtatnunk kell a napi rutinunkon és életmódunkon, hogy több időt tölthessünk a természetben. Az egészségben és boldogságban töltött élet azonban ott kezdődik, ahol a legtöbb időt töltjük – otthon. A környezetre szükségünk van a jóllétünkhöz, a természetes fény és a friss levegő nélküli élet negatív hatással van az egészségünkre és a jóllétünkre.

Fel a fejjel és nézze más szemszögből a világot

Fel a fejjel és nézze
más szemszögből
a világot!

VELUX®